

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет туризму

Кафедра управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та
івентменеджменту

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

бакалавр
(освітній ступінь)

на тему: «СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ
ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО
СЕКТОРУ»

Виконала: студентка IV курсу, групи
МСДз - 41

спеціальність 028 «Менеджмент
соціокультурної діяльності»

Вань Вікторія Андріївна

(прізвище та ініціали)

Керівник доц. Орлова В.В.
(прізвище та ініціали)

Рецензент доц. Мендела І.Я.
(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ - 2023 р.

ЗМІСТ

ПЛАН	
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ВИНИКНЕННЯ, СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ЗАКЛАДІВ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ	6
1.1 Виникнення, сутність та особливості закладів культурно-мистецького сектору	6
1.2. Значення та класифікація установ та закладів, що належать до культурно-мистецького сектору	13
1.3. Розвиток визначальних складових культурно-мистецького простору	17
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	25
2.1. Загальна характеристика об'єктів культурної інфраструктури	25
2.2. Аналіз економічної діяльності закладів культурно-мистецького сектору	28
2.3. Проблеми розвитку сфери культури в Україні	34
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО РОЗВИТКУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АКАДЕМІЧНОГО ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА	37
3.1. SWOT-аналіз як засіб удосконалення організації	37
3.2. Рекомендації для сфери культури	40
3.3. Розробка івент-заходу з метою розвитку Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка	45
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	57

ПЛАН

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ВИНИКНЕННЯ, СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ЗАКЛАДІВ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

1.1 Виникнення, сутність та особливості закладів культурно-мистецького сектору

1.2. Значення та класифікація установ та закладів, що належать до культурно-мистецького сектору

1.3. Розвиток визначальних складових культурно-мистецького простору

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

2.1. Загальна характеристика об'єктів культурної інфраструктури

2.2. Аналіз економічної діяльності закладів культурно-мистецького сектору

2.3. Проблеми розвитку сфери культури в Україні

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО РОЗВИТКУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АКАДЕМІЧНОГО ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

3.1. SWOT-аналіз як засіб удосконалення організації

3.2. Рекомендації для сфери культури

3.3. Розробка івент-заходу з метою розвитку Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Культурна галузь має давню та багату історію, яка охоплює тисячі років. У стародавніх цивілізаціях, таких як Єгипет, Греція та Рим, мистецтво цінувалося та підтримувалося правителями та заможною елітою. Створення монументальної архітектури, скульптури та живопису часто замовляли правителі, щоб продемонструвати своє багатство, могутність і культурну вишуканість. Театр і музика також були важливими формами художнього вираження та розваг.

У середньовіччі в Європі католицька церква мала істотне значення у розвитку мистецтва. Будівництво великих соборів і церков стало основою для створення складного релігійного мистецтва, включаючи вітражі, скульптури та живопис. Крім того, церква підтримувала розвиток музики через створення хорів і замовлення музики для богослужінь.

Епоха Відродження, що почалася в Італії в 14 столітті, ознаменувала значний перелом в історії мистецтва. Розквіт гуманізму, філософського руху, який наголошував на важливості людського досвіду та індивідуальної творчості, призвів до відновлення інтересу до класичного грецького та римського мистецтва і культури. У цей період такі митці, як Леонардо да Вінчі, Мікеланджело та Рафаель, створили одні з найбільш знакових творів мистецтва в історії Заходу.

У 19 столітті розвиток ЗМІ, таких як газети, журнали, а пізніше радіо та телебачення, не тільки дозволив мистецтву охопити значно більшу аудиторію, ніж коли-небудь раніше, але й призвів до професіоналізації мистецтва. Заробіток на життя своєю творчою працею став доступним для художників та виконавців, що дозволило їм присвятити більше часу творчості та поліпшити якість своїх робіт.

Сьогодні культурний сектор є різноманітною та яскравою сферою, яка включає не лише традиційні мистецтва, а й кіно, театр, танець, літературу тощо. Культурний сектор також виконує важливу економічну функцію, створюючи робочі місця та дохід завдяки створенню, виробництву та розповсюдженню культурних товарів і послуг. Культура і мистецтво є невід'ємною частиною людського життя і мають велике значення у формуванні суспільства. Інститути

культурно-мистецького сектору мають важливе значення для сприяння культурно-мистецькій діяльності та для забезпечення їх збереження та безперервності. Розуміння динаміки та складності цих інституцій та їх діяльності має вирішальне значення для розробки політики та стратегій, які сприяють зростанню та сталості культурного та мистецького сектору.

Актуальність проблеми. Культурно-мистецький сектор є важливою складовою соціокультурного та економічного розвитку конкретного суспільства. Установи в цьому секторі не тільки зберігають культурну спадщину, але й надають можливості для творчості, інновацій та культурного обміну. Проте в останні роки культурно-мистецький сектор зіткнувся з різними соціокультурними та економічними проблемами, включаючи обмеження фінансування, брак ресурсів і неадекватну підтримку з боку громадськості. Ці виклики супроводжувалися негативним впливом на розвиток культурної інфраструктури та зростання культурно-мистецького сектору в цілому. Вкрай важливо вивчити соціокультурні та економічні аспекти інституцій культурно-мистецького сектору, щоб визначити виклики та формулювати пропозиції, які сприятимуть їх сталому розвитку. Саме тому обрана тема дослідження є актуальною на даний момент.

Значну роботу за цією проблематикою було проведено як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Зокрема, це питання розглядали вчені різних галузей науки через велику кількість призм. Наприклад, регулювання діяльності культурно-мистецької сфери серед світових науковців досліджували Г. Костандаке (Costandace, 2014), М. Драгичевич-Шешич (2000), С. Смітгуйсен (Smithuijsen, 1998), Р. Фішер (Fisher, 1994), Г. Чартренд (Chartrand, 1989). Спроби аналізу здійснювалися неодноразово й українськими науковцями, зокрема такими, як О. Антонюк (2011), О. Безгін (2013), О. Кузьмук (2010), Л. Танюк (2004), Н. Фесенко (2015) та ін.

Мета дослідження. Визначити окремі аспекти проблеми функціонування та ефективного розвитку закладів культурно-мистецького сектору на основі сучасних методів івент-менеджменту.

Завдання дослідження:

- здійснити характеристику та аналіз соціально-культурної та економічної діяльності об'єктів культурної інфраструктури;

- проаналізувати особливості об'єктів культурної інфраструктури та фінансування сфери культури в Україні;

- визначити проблеми, з якими стикається культурний розвиток в Україні, і шляхи, якими заклади культури можуть вирішити ці виклики;

- дослідити необхідність розробки рекомендацій для Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка на основі SWOT-аналізу.

Об'єкт дослідження. Соціокультурний та економічний аспекти діяльності закладів культурно-мистецького сектору та Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка.

Предмет дослідження. Розробка рекомендацій щодо розвитку соціокультурного та економічного аспектів діяльності Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка.

Методи дослідження:

- аналіз наукових джерел з проблематики культури та інфраструктури;

- статистичні дані, що містять інформацію про розвиток культурно-мистецької сфери в Україні;

- SWOT-аналіз Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка як інструменту для визначення його сильних та слабких сторін, можливостей та загроз;

- розробка івент-заходу з метою розвитку Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка.

Структура. Бакалаврська робота складається із вступу, трьох розділів та висновків.

РОЗДІЛ 1. ВИНИКНЕННЯ, СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКЛАДІВ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

1.1 Виникнення, сутність та особливості закладів культурно-мистецького сектору

Культурно-мистецький сектор в Україні є важливою частиною національної ідентичності та надбання країни. В Україні він багатий і різноманітний, з довгою історією закладів культури, які займаються збереженням української культурної спадщини, надають можливості для мистецької освіти та популяризують нашу культуру як в Україні, так і за кордоном.

Історія закладів культури в Україні налічує багато століть, з багатими традиціями музики, танцю, театру та образотворчого мистецтва. За часів Радянського Союзу культурні заклади в Україні були переважно державними, і зазвичай їх змушували популяризувати радянську ідеологію та цінності. Проте після розпаду Радянського Союзу культурні заклади в Україні стали більш різноманітними та незалежними, відображаючи унікальну культурну спадщину країни.

Розвиток української культури ХХ ст. можна позначити як період національного відродження, що складається з 4 етапів (Таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 - Етапи розвитку української культури ХХ ст (Використано автором на підставі джерела 22).

Період	Назва етапу розвитку української культури ХХ ст.
1917-1933	Національне відродження
1933-1956	Тоталітарне панування соцреалізму
1956-1987	Стихійне піднесення духу національного опору
з 1987	Національно-духовне оновлення

- Період Національного відродження (1917-1933) був важливим для розвитку української культури. Під час цього періоду Україна отримала свою незалежність, а це дало змогу українцям активно розвивати свою культуру та мистецтво.

У цей період було створено багато культурних установ, які стали незамінними для розвитку української культури. Одним із найважливіших цих установ було "Українське наукове товариство імені Шевченка", яке було створене в 1918 році. Це товариство займалося вивченням історії, культури, мови та літератури України. В результаті досліджень, які проводило товариство, було відновлено та відкрито багато культурних пам'яток та музеїв (рис.1.1).

Рис.1.1 Українське наукове товариство імені Шевченка (використано автором на основі джерела 28)

Розвиток української культури у цей період відбувався в умовах тотальної бідності та війн, що призвело до того, що багато українських художників та культурних діячів були змушені переїхати за кордон. Однак, не зважаючи на це, українська культура розвивалася та набувала нових рис.

- Період Тоталітарного панування соцреалізму у відносно недавній історії України відноситься до часу, коли культура та мистецтво підкорилися строгій ідеології комунізму та контролювалися державою. Цей період української культури

охоплює час з 1933 по 1956 рік, тобто з початку встановлення сталінського режиму в СРСР до смерті його очільника Сталіна.

Однією з основних рис тоталітарного панування соцреалізму був контроль держави над культурним життям країни. Держава створила організаційну структуру для контролю за культурними інституціями, що включала у себе Міністерство культури, пропаганди та мистецтв, керівництво партії та спеціальну комісію з контролю за культурою та мистецтвом.

Незважаючи на всі негативні явища, театральна справа набувала прогресу: у 30-ті рр. існувало вже 80 театрів.

В кінематографі працював режисер О. Довженко. Він виступив 1928 р. з своїм першим значним фільмом "Звенигора", невдовзі поставив картини "Арсенал", "Земля", потім "Щорс". Усього за період 1929-1934 рр. в Україні було знято 180 фільмів різних жанрів (Таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 - Кіноплакати до фільмів "Звенигора" та "Щорс" О. Довженка (використано автором на основі джерела 1)

Українська культура несла і втрати, пов'язані з її історичним минулим. У Києві були зруйновані Михайлівський Златоверхий собор XI - XII ст., церква Богородиці Пирогощі XII ст., яка згадується в "Слові о полку Ігоревім". В Харкові зруйновано Миколаївську церкву, в Сумах - Покровську XVII ст. Було знищено дев'ять з десяти

монастирів, шість церков XVII ст., шістнадцять церков XVIII ст., чотирнадцять XIX ст., Чернігівський Преображенський собор XV ст., в якому був похований князь Ігор, а церкву Св. Бориса X ст. перетворили на м'ясо-переробний цех [28; 107].

У цей період, творчість художників, письменників, музикантів та інших представників культури була підпорядкована ідеології соцреалізму. Дана ідеологія передбачала створення образів людей-героїв, що борються за комуністичне майбутнє, та демонструвала технічний прогрес, соціальну справедливість та злагоду в суспільстві [11; 37].

Однією з основних місій культурної політики у цей період було вирощування " нової людини", що повинна була відображати комуністичні ідеали в своїй творчості. Такі цінності, як колективізм, працездатність, безкорисливість, були вважані найважливішими у творчості художників, літераторів та інших культурних діячів.

Культурне життя 1945-1955 рр. було невід'ємною частиною післявоєнного відродження. Заклади освіти опинилися у важкому стані, та все ж у 1953 р. в Україні було здійснено перехід до обов'язкової 7-річної освіти. Почали діяти університети.

У 1948 р. було відновлено науково-технічну базу АН УРСР. Проте в обстановці нового витка репресій в наукових колах склалася напружена атмосфера.

В Україні діяли три кіностудії - Київська, Одеська, Ялтинська. У 1950 р. вийшла у прокат перлина українського кіно - фільм "Тарас Шевченко" режисера І. Савченка з С. Бондарчуком у головній ролі.

- Період Стихійного піднесення духу національного опору (1956-1987) увійшов до історії України як час піднесення української культури та національної самосвідомості. Після періоду тоталітарного панування соцреалізму, коли культурне життя країни було стримано і контрольовано радянською владою, національна культура зазнала змін і здобула новий розвиток.

Однією з головних причин змін стало відродження дисидентського руху, який давав змогу українцям висловлювати свої погляди на політику та культуру радянської влади. У цей час з'явилися нові літературні напрями, такі як поетична

група "Жовтень" та літературна група "Київська школа", які намагалися зберегти національний дух у своїх творах.

Також в цей період з'явилися нові театри, художні галереї та музеї, які працювали на збереження та просування української культури. Серед них можна виділити Театр ім. І. Франка у Львові, Національний художній музей України та Національний музей українського народного декоративного мистецтва (узагальнено автором на основі джерела 28) (Таблиця 1.3).

Таблиця 1.3 - Театри та музеї, що з'явились у період Стихійного піднесення духу національного опору (використано автором на основі джерела 1)

	<p>Театр ім. І. Франка у Львові</p>
	<p>Національний художній музей України</p>
	<p>Національний музей українського народного декоративного мистецтва</p>

У цей період українська культура отримала значну підтримку від інтелектуальної та художньої еліти країни. Відбувалися масштабні культурні події,

такі як Всесоюзний фестиваль мистецтв у Львові, який зібрав найвидатніших митців з усієї країни. Певних успіхів досягла українська наука.

- Період Національно-духовного оновлення в Україні почався з моменту оголошення гласності та перебудови в Радянському Союзі, а саме в 1987 році. Цей період є важливим для культурного розвитку України, оскільки він відзначився зміною підходів до розвитку культури та розкриттям нових можливостей для культурної творчості.

Однією з найважливіших подій, яка відбулася в цей період, стала незалежність України, яка була оголошена в 1991 році. Це дало можливість зберегти та розвивати українську культуру в рамках національної держави, а не як частини Радянського Союзу (рис. 1.2).

Рис.1.2 Акт проголошення Незалежності України (використано автором на основі джерела 29)

Однією з основних рис розвитку культури в цей період було збереження традицій та спадщини української культури, та її популяризація. Відбувалося збагачення національної культури новими проявами та напрямками, а також розвиток культурних інституцій. З'явилися нові театри, галереї, музеї та інші

культурні заклади, які сприяли розкриттю потенціалу української культури та її популяризації в Україні та за кордоном.

Одним з найважливіших аспектів культурного розвитку було створення нових можливостей для творчих особистостей. Відбувалися різноманітні конкурси та фестивалі, які дали можливість молодим талановитим людям реалізувати свої ідеї та проекти. Крім того, у цей період було забезпечено значне підвищення фінансування культурної сфери.

Сутність закладів культури в Україні полягає у збереженні та популяризації української культурної спадщини. Культурні установи, такі як музеї, галереї та історичні місця, відіграють важливу роль у збереженні української культурної спадщини [31; 154-155].

Дані інституції покликані зберігати історичні будівлі, музеї та архіви, надавати митцям простір для виставок своїх робіт та популяризувати традиційне українське мистецтво та ремесла. Культурні установи також є фундаментальними у наданні можливостей мистецької освіти для учнів різного віку, від початкової школи до вищої освіти [15; 250-251].

Особливості інституцій культурно-мистецького сектору в Україні включають:

- Різноманітність: вони пропонують широкий спектр пропозицій, включаючи театр, музику, танці, образотворче мистецтво тощо.
- Збереження культурної спадщини: інституції культурно-мистецького сектору в Україні має важливе значення у збереженні культурної спадщини країни. Музеї, архіви та бібліотеки збирають та охороняють артефакти, документи та твори мистецтва, які є важливими для культурної самобутності України.
- Мистецька освіта: Заклади культурно-мистецького сектору в Україні пропонують програми мистецької освіти для всіх вікових груп. Ці програми спрямовані на розвиток творчих здібностей і мистецьких навичок і надають можливість людям залучатися до різних форм мистецтва та культури.
- Популяризація української культури: Культурні заклади в Україні активно популяризують українську культуру як в країні, так і за кордоном. Вони

організують культурні заходи, фестивалі та виставки, які демонструють багату культурну спадщину та мистецький таланти України.

- Співпраця: інституції культурно-мистецького сектору в Україні часто співпрацюють між собою та з міжнародними установами для сприяння культурному обміну та співпраці. Такі колаборації допомагають розширити охоплення української культури та надають можливість митцям демонструвати свої роботи на глобальній платформі.
- Виклики: інституції культурно-мистецького сектору в Україні стикаються з кількома проблемами, зокрема обмеженим фінансуванням, недостатньою інфраструктурою та політичною нестабільністю. Ці проблеми можуть перешкоджати їхній здатності створювати та просувати культурні та мистецькі заходи, обмежуючи їхній вплив на суспільство [26].

Підсумовуючи, заклади культури в Україні відіграють важливу роль у збереженні української культурної спадщини, наданні можливостей для мистецької освіти, просуванні української культури як в Україні, так і за кордоном, співпраці з іншими установами та взаємодії з громадою.

Незважаючи на виклики, з якими вони стикаються, заклади культури в Україні продовжують залишатися важливою опорою культурного та мистецького сектору країни. Важливо, щоб уряд і громадськість продовжували підтримувати ці установи, щоб забезпечити їх подальший розвиток і успіх.

1.2. Значення та класифікація установ та закладів, що належать до культурно-мистецького сектору

Інститути та заклади, що належать до культурно-мистецького сектору, — це організації, які займаються виробництвом, збереженням і просуванням культурно-мистецької діяльності [12].

Культурні та мистецькі установи є надзвичайно важливими у суспільстві, оскільки вони сприяють збереженню та популяризації культури та мистецтва. Ці установи служать центрами мистецького вираження, освіти та залучення громади,

і вони можуть мати значний вплив на культурний, соціальний та економічний добробут громади.

Одна з найважливіших ролей культурно-мистецьких закладів – збереження культурної спадщини. Вони служать сховищами для артефактів, архівів та історичних документів, які є важливими для розуміння культури та історії громади.

Зберігаючи та популяризуючи культурну спадщину, ці установи допомагають створити почуття ідентичності та приналежності серед членів громади, а також вони можуть сприяти розвитку культурного туризму [13].

Культурні та мистецькі заклади мають значний вплив на популяризацію мистецтва. Вони надають художникам платформи для демонстрації своїх робіт і пропонують спільноті можливість залучитися до мистецтва.

Завдяки виставкам, перформансам, майстер-класам і освітнім програмам ці заклади допомагають виховувати нове покоління художників і шанувальників мистецтва. Вони також пропагують цінність мистецтва як важливого компонента живого та процвітаючого суспільства.

Окрім збереження культури та популяризації мистецтва, культурно-мистецькі установи також важливі для залучення громади. Вони служать місцями збору людей різного віку та походження, створюючи простір для об'єднання та спілкування над спільними інтересами. Ці заклади також пропонують освітні програми та заходи, які можуть допомогти виховати почуття спільноти та сприяти міжкультурному розумінню.

Ці організації можна класифікувати на основі їхніх основних функцій і типу діяльності, якою вони займаються. Пропонується кілька загальних класифікацій за типами та видами діяльності (Додаток А).

Крім того, культурні та мистецькі установи можуть мати значний економічний вплив.

Вони збільшують зайнятість населення та приносять дохід, а також допомагають залучити туристів та інших відвідувачів у певний район (Таблиця 1.4).

Таблиця 1.4 - Значення та роль установ та закладів, що належать до культурно-мистецького сектору (узагальнено на основі джерела 13)

Значення та роль установ та закладів, що належать до культурно-мистецького сектору	Способи вираження
Центри мистецького вираження	Надають художникам платформи для демонстрації своїх робіт і пропонують спільноті можливість залучитися до мистецтва.
Збереження культурної спадщини	Музеї, бібліотеки та архіви збирають, зберігають та демонструють об'єкти та артефакти, які мають історичне, культурне та мистецьке значення. Вони гарантують, що ці об'єкти захищені та доступні для майбутніх поколінь.
Просування та поширення культурних і мистецьких цінностей	Культурно-мистецькі заклади сприяють розвитку культури через виставки, концерти, фестивалі та інші заходи. Через освітні програми та публікації вони також поширюють культурні та мистецькі знання.
Залучення громади	Культурні та мистецькі установи взаємодіють зі своїми місцевими громадами через інформаційні програми, семінари та публічні заходи. Вони також надають можливості для участі громади та залучення до культурної та мистецької діяльності.
Освітні програми та заходи	Мистецькі навчальні заклади забезпечують навчання та освіту для студентів, які бажають продовжити кар'єру в мистецтві. Вони також пропонують майстер-класи, семінари та інші освітні програми для громадськості.
Значний економічний вплив	Культурні та мистецькі установи сприяють економічному розвитку через туризм та збільшують зайнятість населення.. Вони також можуть стимулювати локальну економіку шляхом підтримки місцевих художників і ремісників.
Культурна дипломатія	Культурні та мистецькі установи можуть сприяти міжкультурному розумінню та співпраці через міжнародні програми культурного обміну та виставки.

Кожен з культурних і мистецьких закладів має свою особливу спрямованість і функції. Пропоную розглянути кілька прикладів:

Музеї: Музеї — це установи, які збирають, зберігають і виставляють предмети й артефакти, що мають історичне, культурне та мистецьке значення. Вони можуть

зосереджуватися на певному типі об'єкта, наприклад мистецтві, історії чи науці, або охоплювати широкий спектр тем.

Бібліотеки: Бібліотеки – це установи, які збирають і зберігають книги, рукописи та інші друковані матеріали. Вони служать сховищем знань та інформації і часто забезпечують доступ до освітніх ресурсів і культурних заходів.

Художні галереї: Художні галереї — це установи, які виставляють і продають твори мистецтва, зокрема картини, скульптури та інші образотворчі мистецтва. Вони є публічними або приватними, і часто зосереджуються на певному стилі чи періоді мистецтва.

Театри. Театри — це заклади, які пропонують живі вистави п'єс, мюзиклів, танців та інших видів виконавського мистецтва, мають професійний чи аматорський статус, а розміри варіюються від невеликих громадських театрів до великих оперних театрів.

Музичні майданчики: музичні центри – це заклади, де проводяться живі виступи музики, зокрема концерти, концерти та фестивалі, варіюються від маленьких клубів до великих концертних залів.

Кіно- та медіа-інституції: кіно- та медіа-інституції – це організації, які просувають і демонструють фільми та інші засоби масової інформації, зокрема телебачення та відеоігри. Це зокрема кінотеатри, кінофестивалі та медіа-виробничі компанії [20; 81].

Школи сценічних мистецтв. Школи сценічних мистецтв — це навчальні заклади, які надають навчання та освіту виконавським мистецтвам, зокрема музиці, танцю, театру та кіно, є державними чи приватними і пропонують програми як для дітей, так і для дорослих.

Культурні та громадські центри: Культурні центри – це установи, які надають простір для культурних і мистецьких заходів, виставок і освітніх програм. Вони засновані на громаді або зосереджені на певній культурі чи етнічній приналежності.

Центри виконавських мистецтв: ці заклади надають простір для виконавських мистецтв, зокрема театру, танців і музики. Вони пропонують освітні програми та майстер-класи для художників і широкої публіки.

Архіви: ці установи збирають, зберігають і надають доступ до книг, рукописів, документів та інших матеріалів, пов'язаних з культурою та мистецтвом. Вони також пропонують освітні програми та семінари з методів дослідження та використання бібліотечних та архівних матеріалів.

Навчальні заклади: ці заклади надають формальну освіту та підготовку в галузі мистецтва, включаючи університети, коледжі та консерваторії.

Студії мистецтва та ремесел: ці заклади пропонують художникам і ремісникам місце для роботи та створення своїх робіт. Вони також можуть надавати освітні програми та майстер-класи для художників і громадськості.

Фестивалі та події: ці заклади організовують мистецькі заходи і фестивалі, демонструючи твори мистецтва, музики, танців і театру (Додаток Б).

Загалом, культурні та мистецькі заклади є важливими компонентами здорового та енергійного суспільства. Вони відіграють вирішальну роль у збереженні та просуванні культури, розвитку художнього самовираження, залученні громад та сприянні економічному розвитку громади. Вони відіграють важливу роль у формуванні та відображенні культурної ідентичності суспільства. Важливо визнавати цінність цих установ і підтримувати їх постійне зростання та розвиток.

1.3. Розвиток визначальних складових культурно-мистецького простору

Культурно-мистецький простір - сфера, в якій відповідно до законодавства провадиться культурна діяльність та задовольняються культурні, інформаційні та дозвілліві потреби громадян [15].

Складний комплекс історичних, соціальних та культурних факторів формує визначальні компоненти культурно-мистецького простору кожної країни. У

таблиці подано деякі з ключових факторів, які впливають на розвиток визначальних складових культурно-мистецького простору (Таблиця 1.5):

Таблиця 1.5 - Ключові фактори, які можуть вплинути на розвиток визначальних складових культурно-мистецького простору (узагальнено автором на основі джерела 16)

Ключові фактори	Їх вплив на розвиток визначальних складових культурно-мистецького простору
Історичний контекст	Історичні події та рухи мають значний вплив на культурний і мистецький простір суспільства. Вони формують ідентичність і цінності країни, а також впливають на форми художнього вираження, які є популярними та цінними.
Соціальні та економічні фактори	Соціально-економічні чинники, такі як рівень освіти, доходи та доступ до ресурсів відіграють певну роль у формуванні культурного та мистецького простору. Якщо суспільство має обмежений доступ до освіти чи ресурсів, воно має менш розвинений мистецький і культурний сектор.
Технологічний розвиток	Розвиток технологій, Інтернет і соціальні медіа, має глибокий вплив на культурний і мистецький простір. Вони створюють нові форми художнього вираження, а також сприяють обміну та розповсюдженню культурного контенту.
Глобалізація	Зростаючий взаємозв'язок світу через глобалізацію впливає на культурний і мистецький простір, що призводить до поширення нових ідей і тенденцій, а також сприяє міжкультурному обміну та співпраці.
Політичне та правове середовище	Політичне та правове середовище формує культурний та мистецький простір. Урядова політика, нормативні акти та фінансування впливають на розвиток культурних інституцій і мистецьких рухів, а також впливати на рівень свободи та творчості митців.

Історичний контекст є важливою складовою у формуванні культурного простору суспільства. Розуміння історичного контексту суспільства є суттєвим для розуміння поточного стану його культурного простору та для прогнозування його майбутнього розвитку.

На появу та розвиток закладів культури в Україні вплинули такі історичні події, як падіння Київської Русі, монгольська навала, Річ Посполита, козацька доба, Радянський Союз та здобуття Україною незалежності в 1991 році. Історичні періоди глибоко вплинули на культурну ідентичність країни та мистецьке вираження [22].

За радянських часів влада контролювала всі культурні установи, а мистецьке самовираження було під цензурою та обмежувалося пропагандистськими темами. Проте здобуття Україною незалежності в 1991 році призвело до повторної появи культурних інституцій, які можуть вільно висловлюватись без обмежень політичної цензури.

Історичний контекст є вирішальним фактором, який впливає на культурний простір суспільства. Він формує спосіб сприйняття та самовираження людей у культурній сфері, і його розуміння має важливе значення для розуміння поточного стану закладів культури та прогнозування їх майбутнього розвитку. Багата культурна спадщина України є продуктом її складної історії, а її культурні установи зберігають, просувають та розвивають культурний простір країни.

Суттєво впливають на розвиток і функціонування культурного простору соціальні та економічні фактори:

- Економічні ресурси
- Соціально-економічний статус
- Демографія
- Технологічний прогрес
- Політичний клімат [16].

Поряд із історичними і політичними у формуванні культурного простору стоять соціально-економічні фактори.

Розуміння цих впливів може допомогти підтримати ріст і розвиток культурних установ, а також сприяти справедливому доступу до культурного досвіду (Таблиця 1.6).

Таблиця 1.6 - Способи впливу соціально-економічних факторів на культурний простір (узагальнено автором на основі джерела 3)

Соціальні та економічні фактори	Способи впливу даних факторів на культурний простір
Економічні ресурси	Чим більше доступних ресурсів, тим більше можливостей для культурних установ процвітати, а для художників – створювати та виставляти свої роботи. І навпаки, коли фінансові ресурси обмежені, установам культури та митцям може бути важко підтримувати свою діяльність або створювати нові роботи.
Соціально-економічний статус	Особи з вищим соціально-економічним статусом можуть мати більший доступ до культурних установ і досвіду, тоді як особи з нижчим соціально-економічним статусом можуть стикатися з більшими перешкодами. Це може призвести до нерівності в участі та доступі.
Демографія	Наявність різноманітного населення може призвести до багатшого та різноманітнішого культурного ландшафту з ширшим спектром представлених форм мистецтва та культурних практик. З іншого боку, брак різноманітності може обмежити типи доступного культурного досвіду.
Технологічний прогрес	Цифрові технології, наприклад, дозволили митцям створювати та поширювати свої роботи по-новому, а також створили нові можливості для культурних установ для взаємодії з аудиторією. Однак технологічний прогрес також може призвести до проблем, таких як занепокоєння щодо впливу цифрових медіа на традиційні форми мистецтва.
Політичний клімат	Уряди можуть надавати підтримку культурним установам і заходам, або вони можуть визначати пріоритетність інших сфер витрат. Крім того, значний вплив на культурний простір можуть мати такі політичні чинники, як цензура, свобода слова та політичні заворушення.

Технологічний розвиток є одним із ключових факторів впливу на культурний простір сучасного світу. Технології змінили спосіб роботи та взаємодії культурних

і мистецьких установ зі своєю аудиторією. Це відкрило нові можливості для творчості, співпраці та розповсюдження, а також поставило виклики та етичні питання.

Одним із найсуттєвіших впливів технологій на культурний простір є демократизація доступу до інформації та мистецького контенту. Цифрові платформи, такі як соціальні медіа, потокові сервіси та онлайн-галереї, полегшили людям відкривати, споживати та мати можливість долучатись до культурних заходів з різних куточків світу.

Водночас технологічний розвиток також підняв питання щодо власності та контролю над художнім вмістом. Цифрове піратство, порушення авторських прав і розвиток алгоритмічних систем рекомендацій кинули виклик традиційним моделям отримання прибутку в культурному секторі. Інституції повинні орієнтуватися в цих питаннях, використовуючи технологічні можливості [14].

Значним впливом технологій на культурний простір є трансформація самого творчого процесу. Нові цифрові інструменти та платформи розширили спектр можливостей для художників і дизайнерів, дозволивши їм експериментувати з новими формами вираження та співпраці. Наприклад, технології віртуальної та доповненої реальності дозволили художникам створювати захоплюючі враження, які стирають межі між фізичним і цифровим світами.

Загалом, технологічний розвиток є вирішальним фактором у формуванні культурного простору XXI століття. Інституції повинні адаптуватися до цих змін і прийняти можливості та виклики, які пропонують технології, щоб продовжувати процвітати та обслуговувати свою аудиторію [19].

Глобалізація означає посилення взаємозв'язку та інтеграції економік, суспільств і культур у всьому світі. Це явище мало значний вплив на культурний простір як позитивно, так і негативно.

Одним із позитивних впливів глобалізації на культурний простір є збільшення обміну ідеями, цінностями та традиціями між різними культурами. Це призвело до більшої оцінки та розуміння різноманітних проявів культури та сприяло появі нових форм культурної гібридності та інновацій. Наприклад, популярність

міжнародних музичних фестивалів і зростання світового кіно сприяли поширенню культурних продуктів і дозволили митцям і творцям зацікавити більше людей.

З іншого погляду, глобалізація також призвела до гомогенізації форм культурного самовираження та домінування певних культурних продуктів і практик над іншими. Домінування західних продуктів і поширення глобальних медіаконгломератів призвели до маргіналізації та витіснення місцевих культурних традицій і розмивання культурного розмаїття. Це призвело до занепокоєння щодо втрати культурної спадщини та необхідності захисту та збереження місцевих культур і традицій.

Крім того, глобалізація також вплинула на те, як працюють і функціонують культурні установи. Зростаюча конкуренція за фінансування та ресурси, необхідність адаптуватися до мінливих уподобань аудиторії та моделей споживання, а також вимога відповідати світовим стандартам і тенденціям змусили культурні установи переглянути свої місії та стратегії. Багатьом установам культури довелося використовувати нові технології та інноваційні підходи, щоб залишатися актуальними та життєздатними в глобалізованому культурному ландшафті.

Глобалізація справила глибокий вплив на культурний простір, впливаючи на те, як виробляються, споживаються та цінуються вирази культури. Незважаючи на те, що це створило нові можливості та виклики для закладів культури, воно також підкреслило важливість збереження та просування культурного розмаїття та забезпечення того, щоб місцеві культури та традиції не були маргіналізовані чи стерті в глобалізованому світі.

Політичне та правове середовище є вирішальним фактором впливу на культурний простір суспільства. Політика та закони, розроблені урядом, впливають на розвиток і функціонування культурних і мистецьких установ. У цьому контексті важливо розуміти різні способи, якими політико-правове середовище взаємодіє з культурним простором [9].

Одним із значних впливів політико-правового середовища є рівень державної підтримки та фінансування закладів культури та мистецтва. Політика уряду щодо

культурного розвитку та його бюджетні асигнування на заклади культури виступають складовими у визначенні їхнього зростання та сталості. Адекватне фінансування може допомогти у збереженні та популяризації культурної спадщини, підтримати освіту та навчання митців, а також полегшити виробництво та розповсюдження культурної продукції.

Політичне та правове середовище є визначальним фактором, що стосується свободи художнього вираження та творчості. У країнах, де немає свободи слова чи цензури художнього вираження, культурний простір обмежений, а розвиток художнього вираження обмежений. Навпаки, країни, які забезпечують свободу творчості та захист прав інтелектуальної власності, створюють живий культурний простір, де художники можуть досліджувати та виражати свою творчість, не боячись цензури чи порушень.

Політичне та правове середовище також формує мережі співпраці та партнерства між установами культури та мистецтва. Урядова політика та нормативні акти можуть як сприяти, так і стримувати розвиток співпраці між установами культури та мистецтва. Формування мереж співпраці має вирішальне значення для обміну знаннями, ресурсами та досвідом, що може призвести до розробки нових ідей, продуктів і послуг [7; 142].

Крім того, законодавча база може впливати на право власності та розповсюдження культурних продуктів. У цифрову епоху правове середовище відіграє значну роль у захисті прав інтелектуальної власності художників і творців. Належний захист прав інтелектуальної власності може стимулювати виробництво культурних продуктів і забезпечити митцям і творцям справедливу винагороду за їхню роботу [31].

Підсумовуючи, політико-правове середовище є життєво важливим фактором, який впливає на культурний простір суспільства. Урядова політика та закони щодо культурного розвитку, мистецької свободи та прав інтелектуальної власності формують зростання та сталість культурних і мистецьких установ. Сприятливе політичне та правове середовище може стимулювати зростання культурних і

мистецьких установ, сприяти співпраці та партнерству, а також заохочувати виробництво та розповсюдження культурних продуктів [3].

Загалом, визначальні компоненти культурно-мистецького простору постійно розвиваються, відображаючи складну взаємодію історичних, соціальних і культурних факторів. Яскравий і різноманітний культурний і мистецький простір може сприяти збагаченню та розвитку суспільства, а також служити засобом вираження та відображення його цінностей та ідентичності.

РОЗДІЛ 2.

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

2.1. Загальна характеристика об'єктів культурної інфраструктури

Об'єкти культурної інфраструктури - установи, споруди, об'єкти, послуги, що забезпечують задоволення культурних та мистецьких потреб населення. Ці об'єкти забезпечують доступ до різноманітних культурних заходів, виставок, концертів, театральних вистав, музеїв, кінотеатрів тощо [13].

До основних об'єктів культурної інфраструктури відносяться:

Культурні центри та театри - це будівлі або комплекси, які служать місцями для ряду мистецьких виступів і подій, включаючи театральні постановки, концерти, опери та інші виступи. Зазвичай вони мають великі сцени, зони для сидіння для глядачів і найсучасніше аудіо- та відеообладнання. Культурні центри та театри часто є центрами культурного життя міста чи громади, залучаючи як місцевих, так і приїжджих виконавців.

Музеї та галереї - це установи, які демонструють мистецтво та артефакти різних історичних періодів і культур. Вони надають доступ до різних форм мистецтва: картини, скульптури, фотографії та інсталяції, а також демонструють історичні та культурні виставки. Музеї та галереї пропонують можливість дізнатися про різні культури та історичні події через призму мистецтва, забезпечуючи глибше розуміння історії людства та розмаїття нашого світу [5].

Бібліотеки - культурно-освітні заклади, що здійснюють збирання друкованих і рукописних матеріалів, проводять їхнє опрацювання та показ у каталогах, організовують відповідне їхнє зберігання, збереження й обслуговування ними читачів. Бібліотеки служать громадськими центрами, де люди можуть отримати доступ до інформації, відвідати культурні заходи та брати участь в освітніх програмах. Бібліотеки також надають ресурси для досліджень і підтримують неперервну освіту [3].

Кінотеатри - це заклади культури, які призначені для показу кінофільмів на великому екрані перед глядачами.. Кінотеатри зазвичай мають кілька екранів і показують різноманітні фільми, включаючи розважальні та документальні. Кінотеатри надають можливість глядачам ознайомлюватись з різноманітними історіями, поглядами та ідеями через фільм[14].

Парки та відкриті простори - це відведені для відпочинку, розваг та рекреації території, що зазвичай мають відкритий доступ та природні ландшафти. Вони пропонують природне середовище для вистав, мистецьких інсталяцій і фестивалів, сприяють соціальній взаємодії та розвитку спільнот. Парки та відкриті простори також служать місцями для фізичної активності, відпочинку та спілкування.

Фестивалі та конкурси - це організовані заходи, під час яких представники різних галузей культури демонструють свої досягнення, змагаються за звання переможця або просто демонструють свої роботи публіці.

Вони можуть варіюватися від музичних фестивалів, мистецьких ярмарків і танцювальних конкурсів до літературних фестивалів, кінофестивалів і театральних конкурсів. Фестивалі та конкурси об'єднують митців, виконавців та ентузіастів, створюючи можливість культурного обміну та творчої співпраці. Вони також демонструють роботи починаючих і визнаних художників, забезпечуючи платформу для визнання та оцінки їхнього таланту [4].

Основним завданням культурної інфраструктури є забезпечення доступу населення до різноманітних форм культурно-мистецького життя, сприяння розвитку мистецтва, підвищення рівня культурної освіти суспільства. Крім того, культурна інфраструктура є складовою розвитку туризму, просування національної ідентичності та збереження духовного надбання [2].

Соціокультурний аспект діяльності інституцій культурно-мистецького сектору стосується впливу, який ці інституції мають на суспільство та культуру в цілому. До таких установ належать музеї, галереї, театри, оперні театри та інші культурні центри. Вони є визначальними у збереженні, популяризації та поширенні культурної спадщини та художнього самовираження.

Одним із ключових соціокультурних впливів цих інституцій є формування та збереження художньої ідентичності. Через виставки, вистави та заходи, які вони організовують, культурні заклади забезпечують платформу для різноманітних голосів і поглядів, що допомагає сприяти розумінню та оцінці різних культур [18; 49-50].

Ці установи також сприяють економічному розвитку громад, у яких вони розташовані. Вони створюють можливості для працевлаштування та приваблюють туристів, що приносить дохід місцевій економіці. Крім того, вони мають суттєве значення у навчанні та залученні громадськості до соціальних і політичних питань через свої програми та виставки.

Розвиток громади означає процес покращення економічного, соціального та екологічного добробуту громади. Важливими для розвитку громади є такі об'єкти культурної інфраструктури, як музеї, галереї, театри.

Об'єкти культурної інфраструктури можуть слугувати опорними інституціями в міських мікрорайонах і сільській місцевості, залучаючи відвідувачів і стимулюючи економічну діяльність.

Інвестуючи в культурну інфраструктуру, громади можуть створити відчуття місця та підвищити якість свого життя, що може мати позитивні економічні вигоди в довгостроковій перспективі.

Наприклад, заклад культури може стимулювати розвиток малого бізнесу, наприклад, ресторанів і кафе, які обслуговують відвідувачів і місцевих жителів. Крім того, культурна інфраструктура може підтримувати розвиток креативних індустрій, таких як дизайн, мода та медіа, які підвищують рівень життя і добробут громади [10].

Об'єкти культурної інфраструктури також можуть сприяти соціальному розвитку, забезпечуючи платформу для різноманітних голосів і точок зору. Ці інституції можуть створювати можливості для культурного обміну, діалогу та порозуміння між різними спільнотами, що може сприяти розвитку соціальної згуртованості та зменшенню соціальної нерівності. Наприклад, музейна виставка,

яка досліджує історію та культуру певної спільноти, може сприяти міжкультурному розумінню та оцінці.

Також об'єкти культурної інфраструктури можуть сприяти розвитку навколишнього середовища, сприяючи сталим практикам.

Культурні заклади можуть впроваджувати методи екологічного будівництва, такі як енергоефективне освітлення та збереження води, щоб зменшити свій вплив на навколишнє середовище. Вони сприяють підвищенню екологічної обізнаності через свої програми та виставки, які заохочують відвідувачів прийняти більш екологічну поведінку.

Підсумовуючи, розвиток громадою об'єктів культурної інфраструктури передбачає створення економічних, соціальних та екологічних переваг для громади. Інвестуючи в культурну інфраструктуру, громади можуть стимулювати економічне зростання, соціальну згуртованість і екологічну стійкість.

Крім того, ці заклади сприяють творчості та інноваціям, оскільки вони надають художникам і творчим людям можливість демонструвати свої роботи та експериментувати з новими ідеями. Вони також підтримують освіту та дослідження, надаючи доступ до таких ресурсів, як архіви, бібліотеки та спеціалізовані колекції.

Підсумовуючи, соціокультурний аспект діяльності закладів культурно-мистецького сектору є багатограним і далекосяжним. Від просування культурної ідентичності до імпаку на економічний розвиток, ці інституції мають вирішальне значення у формуванні та збагаченні суспільства та культури в цілому.

2.2. Аналіз економічної діяльності закладів культурно-мистецького сектору

Економічна діяльність закладів культурно-мистецького сектору є складною та багатовимірною. Аналіз цієї економічної діяльності вимагає глибокого розуміння фінансових операцій і практик управління цими установами, а також розуміння впливу, який вони мають на економіку в цілому.

Одним із способів аналізу економічної діяльності закладів культури є дослідження джерел доходів і видатків. Культурні заклади отримують дохід від продажу квитків, пожертвувань, грантів і корпоративного спонсорства.

Аналізуючи джерела надходжень і витрати, можна отримати уявлення про фінансовий стан і стабільність закладів культури. Наприклад, установа, яка значною мірою покладається на єдине джерело доходу, може бути вразливою до економічних потрясінь, тоді як установа з різноманітним портфелем доходів є більш стійкою.

Один зі способів аналізу економічну діяльність культурних установ - дослідження їхнього внеску в економіку в цілому. Це можливо шляхом оцінки внеску установи в зайнятість, податкові надходження та економічне зростання. Наприклад, дослідження, проведене Національним фондом мистецтв, показало, що в 2017 році некомерційний сектор мистецтв приніс 877,8 мільярда доларів США в економіку США та створив 4,5 мільйона робочих місць.

Крім того, важливо враховувати роль культурних установ у розвитку та відродженні громади. Ці інституції часто служать опорними інституціями в міських районах і сільській місцевості, залучаючи відвідувачів і стимулюючи економічну діяльність. Інвестуючи в заклади культури, громади можуть підвищити якість свого життя, що може мати позитивні економічні вигоди в довгостроковій перспективі [6; 67].

Загалом, аналіз економічної діяльності інституцій культурно-мистецького сектору потребує тонкого розуміння фінансових та економічних факторів. Вивчаючи джерела надходжень і видатки, а також розглядаючи ширший вплив цих установ, можна отримати уявлення про їх фінансовий стан та їхню роль у підтримці економічного прогресу та підвищення рівня розвитку спільноти.

Успішний розвиток будь-якої галузі, в тому числі культури, залежить від наявності відповідних ресурсів та умов доступу до них. У цьому контексті дане дослідження головним чином зосереджено на наявності та доступі до фінансових ресурсів. Загалом у цьому питанні йдеться про чотири основні джерела фінансування культури, а саме:

1. Бюджетні кошти державного та місцевих бюджетів;
2. Витрати домогосподарств на культуру;
3. Приватні витрати, наприклад, благодійність;
4. Кошти міжнародних програм підтримки культури [12] (рис. 2.1).

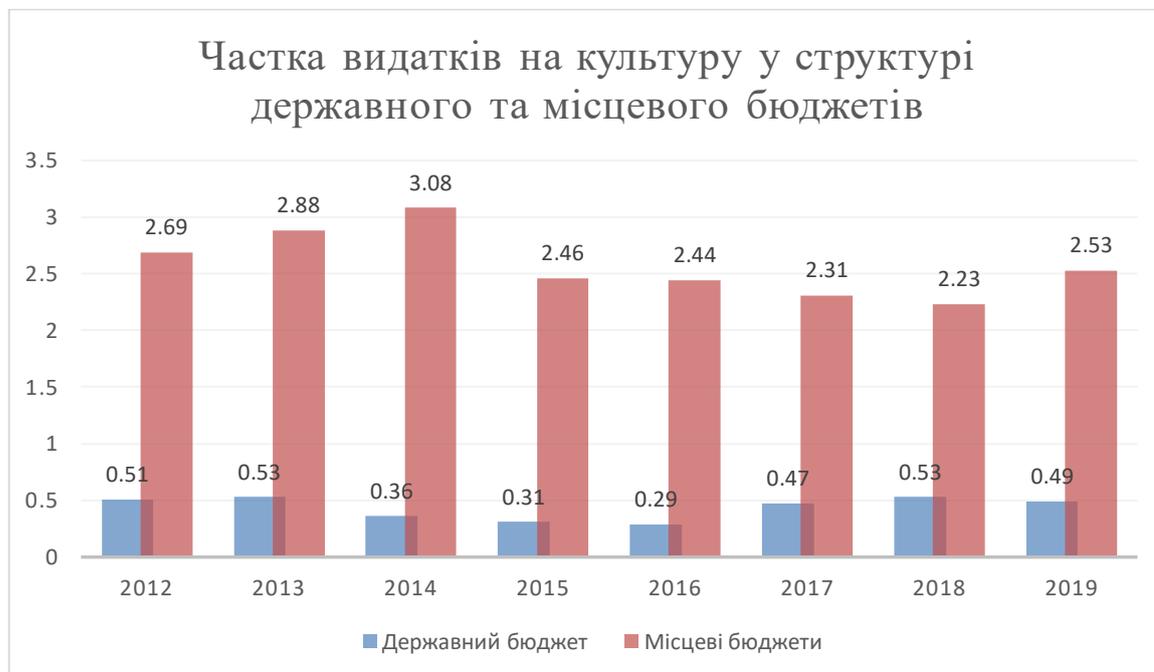

Рис. 2.1 Частка видатків на культуру та мистецтво у структурі державного та місцевих бюджетів у 2012 - 2019 рр., % (використано автором на основі джерела 12)

Відповідно до чинного в Україні законодавства, заклади культури можуть отримувати кошти з різних джерел, зокрема з державного та місцевих бюджетів, за рахунок господарської діяльності, надання платних послуг, виконання робіт чи послуг на замовлення підприємств, установ, організацій, фізичних осіб, надходження від реалізація продукції, здача в оренду приміщень, споруд та обладнання, гранти, благодійні внески, добровільні пожертвування, внески готівкою, матеріальні цінності від фізичних та юридичних осіб (у тому числі іноземних), а також кошти, отримані як відсотки за залишками власних надходжень на рахунках, відкритих в банках державного сектору [27].

Частка ВВП, що виділяється на фінансування культури в Україні, вкрай низька – 0,47%. Тому важливо визначити перспективу розвитку культури та проаналізувати джерела фінансування сфери культури загалом. У 2018 році

видатки на культурну сферу становили лише 1,4% видатків зведеного бюджету та 2,2% місцевих бюджетів України. Після зменшення в 2015 році частка цієї сфери в українському бюджеті майже не змінилася з 2016-2018 років. Натомість фінансування сфери культури займає значно більшу частку в бюджетах більшості країн ЄС, у тому числі країн ЦСЄ [31] (рис. 2.2).

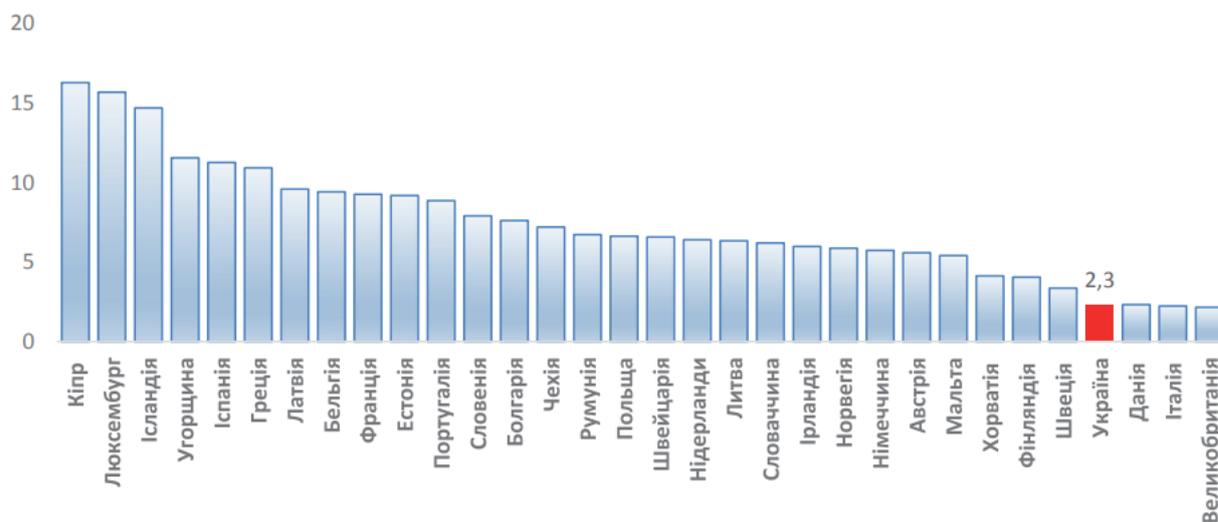

Рис. 2.2 Державні видатки у сфері культури, % місцевих бюджетів 2017р.
(використано автором на основі джерела 12)

Поточна структура видатків місцевих бюджетів у сфері культури викликає занепокоєння, оскільки більшість коштів спрямовується на оплату праці та інші поточні видатки, лише 11% – на капітальні видатки (рис. 2.3).

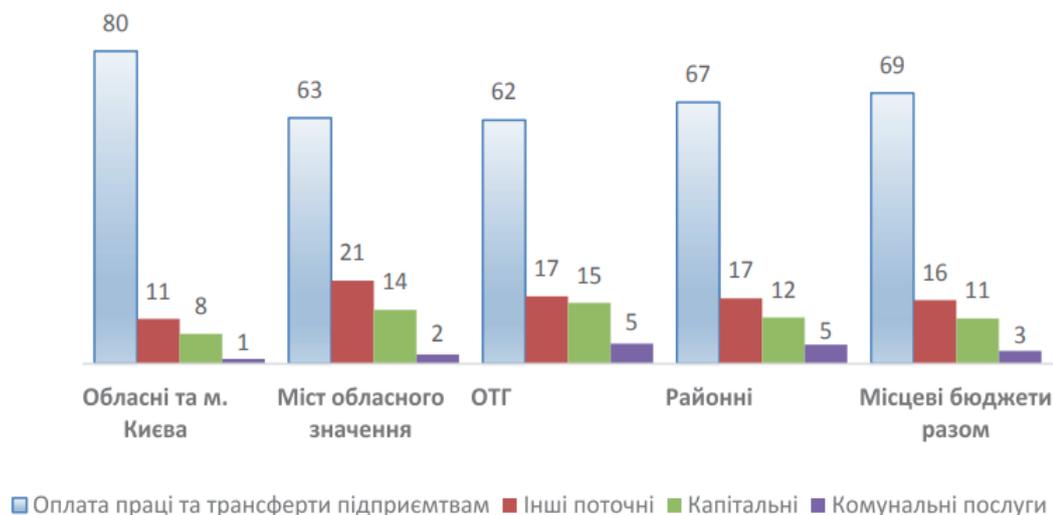

Рис. 2.3 Структура видатків місцевих бюджетів на сферу культури за економічною класифікацією (використано автором на основі джерела 12)

Експерти у сфері культури відзначають, що з 2015 року ситуація з державним фінансуванням погіршилася, оскільки компенсаційні механізми для культури були скасовані, що призвело до недофінансування на місцевому рівні. Це суттєво вплинуло на стан культурної інфраструктури, майже третина клубів і 9% бібліотек потребують капітального ремонту [31].

Серед проблем місцевих громад – відсутність фінансування розвитку культури, аварійний стан закладів культури, брак кваліфікованих спеціалістів.

Крім того, пасивність місцевого населення та потреба бібліотек оновлювати книжкові фонди, комп'ютеризувати та під'єднуватися до Інтернету, а також незадовільна транспортна інфраструктура громади ще більше ускладнюють проблеми у сфері культури.

Попри позитивні зрушення у державному фінансуванні, такі як створення таких інституцій, як Український культурний фонд та Український інститут книги, існує потреба в якісних змінах механізмів державного фінансування культури. Ресурси мають бути спрямовані на задоволення культурних потреб населення, а не на механічну підтримку існуючої інфраструктури. Відповідні фінансові механізми та модернізація сфери культури – це інвестиції в її майбутнє, які дозволять ефективно розвивати та примножувати українські культурні цінності. Найбільшу частку бюджетних програм Міністерства культури України у 2018-2020 роках становили асигнування на фінансову підтримку національних театрів, що становило 23% від загального обсягу призначень на сферу культури [27].

Світовий досвід показує, що найпоширенішою формою прямої державної підтримки театрів є гранти, розмір яких коливається від 23,9% до 62,2% загальних витрат. Нідерланди запровадили чотирирічну блокову програму субсидування закладів культури як форму фінансової підтримки. У Швеції гранти виділяються на основі результатів діяльності культурних закладів і надаються відповідно до встановлених норм субсидій, пропорційних обсягу товарів і послуг (відомі як грант за основною формулою). У Німеччині театри отримують фінансування за кількістю проданих квитків (узагальнено автором на основі джерела 27).

Важливу роль у формуванні світогляду українського народу відіграє сфера культури, зокрема театральне мистецтво.

Відповідно до ст. 15 Закону України «Про театри і театральну справу» театри мають право провадити комерційну та некомерційну господарську діяльність. Проте більшість вітчизняних театрів не вживають комплексних заходів для збільшення власних доходів та неефективно використовують бюджетні кошти [16].

Для вирішення цього питання вкрай важливо широко застосовувати механізм цивільно-правових угод щодо оплати праці творчого персоналу з метою ефективного використання коштів державного бюджету. Також важливо використовувати ІТ-технології для формування культурної мережі, що дозволить активно популяризувати досягнення української культури у світі.

Таким чином, фінансування сфери культури в Україні здійснюється як державою, так і приватними організаціями. Основними джерелами державного фінансування культури є державний бюджет, місцеві бюджети та спеціальні фонди(узагальнено автором на основі джерела 31).

З державного бюджету виділяються кошти на розвиток закладів культури, зокрема театрів, музеїв, бібліотек, будинків культури. Розробка політики розвитку культури та виділення коштів на її реалізацію покладається на Міністерство культури та інформаційної політики України. З місцевих бюджетів також виділяються кошти на розвиток культурної інфраструктури регіонального та місцевого рівнів [31].

Окрім державного фінансування, фінансову підтримку закладам культури надають приватні організації, такі як благодійні фонди, фонди культури, суб'єкти господарювання. Наприклад, деякі підприємства спонсорують культурні заходи чи виставки або роблять пожертви на підтримку роботи закладів культури.

Проте, незважаючи на зусилля держави та приватних організацій, фінансування сфери культури в Україні залишається недостатнім. Це призводить до браку ресурсів для утримання та розвитку культурної інфраструктури, низької заробітної плати працівників культури, зниження якості культурних заходів.

Відсутність фінансування також негативно впливає на збереження культурної спадщини та популяризацію національної культури в Україні та за кордоном.

Отже, для прогресивного розвитку культурної сфери необхідно створювати нові фінансові механізми та реформувати законодавство України з метою залучення додаткових коштів, які не передбачені у державному бюджеті. Досягти успіхів у розвитку культури в Україні необхідно шляхом вдосконалення професійної підготовки або перепідготовки кадрів, забезпечення технічної бази, методичних і навчальних матеріалів, розвитку наукових досліджень, активізації міжнародного обміну. Тому ефективність використання бюджетних ресурсів, обґрунтованість їх розподілу між програмами фінансування та нормативне забезпечення благодійної допомоги потребують удосконалення законодавчої бази.

2.3. Проблеми розвитку сфери культури в Україні

Україна стикається з певними складнощами, які заважають прогресуванню та розвитку культурної галузі в країні. Деякі з цих проблем включають:

Недостатнє фінансування: Як зазначено раніше, культурна сфера в Україні страждає від браку державного фінансування. Це призводить до нерозвиненості культурної інфраструктури, низької заробітної плати працівників культури та зниження якості культурних заходів.

Відсутність модернізації та інновацій: багато закладів культури в Україні все ще працюють із застосуванням застарілих методів і технологій. Відсутність модернізації та інновацій заважає розвитку нових форм мистецького вираження та обмежує потенціал культурної сфери.

Витік мізків: багато талановитих митців, музикантів і працівників сфери культури залишають Україну, щоб шукати кращих можливостей і умов праці за кордоном. Це призводить до втрати культурного потенціалу та таланту всередині країни.

Бюрократичні перешкоди: Бюрократичні процедури отримання дозволів і фінансування культурних заходів і проектів часто є складними та тривалими, що може перешкоджати розвитку культурних ініціатив [22].

Політична нестабільність: Політична нестабільність України та конфлікти з сусідніми країнами негативно вплинули на культурну сферу. Культурні заходи та інституції постраждали від політичної ситуації, і багато культурних проектів було призупинено або скасовано через проблеми фінансування та безпеки.

Відсутність культурної обізнаності та освіти: незважаючи на багату культурну спадщину України, серед населення в цілому бракує культурної обізнаності та освіти. Це призводить до недостатньої оцінки культурних подій та закладів, а також до зниження попиту на культурні послуги.

Вирішення цих проблем потребуватиме спільних зусиль держави, приватних організацій та власне працівників для сприяння розвитку культурно-мистецького сектору України. Це може включати збільшення фінансування, сприяння модернізації та інноваціям, покращення умов праці та заробітної плати для працівників культури, спрощення бюрократичних процедур та сприяння культурній обізнаності та освіти.

Крім того, сприяння росту різних форм мистецького вираження та підтримка розвитку традиційних форм самовираження допомагає підвищенню цінності культурної спадщини України.

Встановлення партнерства між українськими культурними інституціями та міжнародними організаціями сприяє просуванню української культури на світовій арені та надає нові можливості для співпраці та обміну [21; 5-7].

Іншим важливим фактором є розвиток цифрових та онлайн-платформ для вираження та поширення культури. Пандемія COVID-19 підкреслила необхідність адаптації закладів культури до нових форм цифрової взаємодії зі своєю аудиторією. Розробляючи інноваційні цифрові платформи та програмування, заклади культури можуть охопити ширшу аудиторію та підвищити доступність культурних заходів та ініціатив.

І, нарешті, слід розробляти та впроваджувати культурну політику та стратегії для забезпечення стійкості та зростання культурної сфери. Ця політика має бути зосереджена на сприянні культурному розмаїттю, підтримці розвитку нових митців і працівників культури, а також сприянні культурним обмінам і співпраці в Україні, та за кордоном.

Загалом вирішення проблем, з якими стикається сфера культури в Україні, потребуватиме багатопланового підходу із залученням влади, приватних організацій та самих працівників мистецького сектору. Сприяючи зростанню та розвитку культурно-мистецького сектору України, країна може посилити свою культурну ідентичність, збільшити міжнародну експозицію та зробити внесок у соціально-економічний розвиток країни.

РОЗДІЛ 3.

РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО РОЗВИТКУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АКАДЕМІЧНОГО ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

3.1. SWOT-аналіз як засіб удосконалення організації

SWOT-аналіз — це інструмент стратегічного планування, який використовується для визначення та оцінки сильних і слабких сторін, можливостей і ризиків (SWOT) бізнесу або проекту. Він передбачає аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів, які можуть вплинути на успіх підприємства [9].

Сильні та слабкі сторони вважаються внутрішніми факторами, такими як ресурси, можливості та обмеження компанії, тоді як можливості та ризики є зовнішніми факторами, такими як економічні тенденції, конкуренція та технологічний прогрес. SWOT-аналіз визначає ті сфери, де бізнес або проект працює добре, і ті, які потребують покращення. Він зазвичай використовується в бізнесі, маркетингу та управлінні проектами для розробки стратегій, прийняття рішень і розподілу ресурсів.

Під час проведення SWOT-аналізу необхідно враховувати економічні, політичні, соціокультурні та технологічні фактори, які мають вплив на діяльність команди та її результати. Також потрібно вивчати поточні можливості ринків, стан установ культури, художньої сфери, діапазон пропозицій та рівень цін на культурно-мистецькі послуги, природу конкуренції та потенціал кожного конкурента, його ринкову долю, репутацію та маркетингові технології.

SWOT-аналіз базується на чотирьох критеріях: переваги (strengths) та недоліки (weaknesses) бізнесу, можливості (opportunities) на ринку та ризики (threats), з якими можуть зіштовхнутися організації. Отримані дані можуть служити основою для прийняття рішень щодо подальших дій, визначення стратегії та розробки маркетингових планів. Застосування SWOT-аналізу дозволяє оцінити культурні цінності та культурно-мистецькі проекти, виявити їхні переваги та недоліки, а також знайти шляхи для покращення та розвитку.

Висновки до SWOT-аналізу діяльності Івано-Франківського Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка, представленого у Додатках (Додаток Г).

Сильні сторони:

- Багата історія та репутація: Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка має давню та насичену історію створення якісних театральних вистав, що заслужило йому репутацію одного з провідних культурних закладів України.
- Талановиті актори та постановочна команда: у театрі є команда висококваліфікованих і талановитих акторів, режисерів і постановочної групи, які віддані справі створення видатних вистав.
- Різноманітний репертуар: Театр має різноманітний репертуар вистав, включаючи українські та зарубіжні п'єси, мюзикли та опери, що дозволяє йому розраховувати на широку аудиторію.
- Сучасне обладнання: Театр має сучасне обладнання, включаючи найсучаснішу систему звуку та освітлення, що підвищує загальну якість його вистав.

Слабкі сторони:

- Обмежене фінансування: бюджет театру обмежений, що може ускладнити виробництво масштабних постановок або інвестувати в нові технології та обладнання.
- Обмежене охоплення: Театру може бути важко охопити ширшу аудиторію за межами місцевої громади через обмежені зусилля з маркетингу та охоплення.
- Мовний бар'єр: вистави в театрі проводяться тільки українською мовою, що може бути перешкодою для неукраїномовної аудиторії.

Можливості:

- Партнерство: Театр може досліджувати можливості партнерства з іншими мистецькими установами, підприємствами та організаціями для розширення свого охоплення та фінансування.

- Цифрова трансформація: театр може використовувати технології для охоплення ширшої аудиторії, наприклад, транслювати виступи в прямому ефірі або створювати цифровий контент.
- Туризм: Театр розташований у регіоні, який має багату культурну спадщину та з мальовничою красою, що може привабити туристів, які зацікавлені в українському театрі та культурі.

Загрози:

- Конкуренція: Театр стикається з конкуренцією з боку інших культурних установ і розважальних закладів, що ризикує вплинути на його аудиторію та доходи.
- Економічний спад: економічний спад може призвести до зменшення фінансування та відвідуваності, що може мати негативний імпакт на роботу театру.
- Політична нестабільність: політична нестабільність у регіоні чи країні може вплинути на роботу та фінансування театру.

У результаті використання SWOT-аналізу як засобу удосконалення організації та управління культурно-мистецькими проектами пропонуємо зробити такі висновки: застосування SWOT-аналізу дає змогу здійснити досить об'єктивну оцінку культурно-мистецьких цінностей та перспективи розвитку художніх проектів в сучасній Україні, проаналізувати недоліки проектів та виявити реальні можливості їх усунення, спрогнозувати ризики проектної діяльності, дослідити можливості проектної діяльності в сучасній культурно-мистецькій сфері, виявити перспективи розвитку територій на основі створення експериментальної творчої бази інноваційних проектів у галузі культури і мистецтва, визначити освітні та інформаційні перспективи просування інноваційних проектів.

3.2. Рекомендації для сфери культури

Пропоную кілька рекомендацій щодо розвитку театральної сфери в Україні (Таблиця 3.1):

Таблиця 3.1 - Рекомендації щодо розвитку театральної сфери в Україні (узанальнено на основі джерела 20)

Рекомендації для сфери культури	Опис запропонованих рекомендацій
Збільшення фінансування	Уряд повинен виділяти більше фінансування на театральну сферу в Україні, щоб допомогти покращити якість постановок і залучити нову аудиторію шляхом збільшення субсидій для театрів та створення більш сприятливого фінансового середовища для театральних постановок
Модернізація та інновації	Театральні заклади в Україні повинні впроваджувати сучасні технології та інновації, щоб залучити нову аудиторію за допомогою використання нових цифрових технологій у виробництві та маркетингу, а також співпраця з кіностудіями та розробниками відеоігор, для створення нових форм театральних розваг.
Освітні ініціативи	Держава та інституції культури мають співпрацювати, щоб сприяти розвитку театральної освіти в Україні. Це може включати пропонування більшої кількості курсів і семінарів з театального виробництва, акторської майстерності, а також сприяння розвитку театральних програм у школах і університетах.
Міжнародне співробітництво	Театральні інституції в Україні повинні налагоджувати партнерські відносини з міжнародними театральними компаніями, сприяти культурному обміну та вивчати передовий досвід інших країн завдяки запрошенню міжнародних театральних компаній для виступів в Україні або відправку українських театральних постановок за кордон для участі в міжнародних фестивалях.
Просування та маркетинг	Театральні інституції в Україні повинні інвестувати в кращу рекламу та маркетинг своїх постановок, щоб допомогти залучити нову аудиторію та створити міцну репутацію українського театру шляхом використання соціальних медіа для охоплення нової аудиторії, а також створення партнерських відносин з іншими культурними установами для перехресного просування їх продукції.

Збільшення фінансування сфери культури є важливим етапом розвитку та популяризації української культури. Пропоную розглянути кілька рекомендацій щодо збільшення фінансування

1. Збільшення державного фінансування: адвокація збільшення державного фінансування призводить до збільшення бюджету сфери культури, що можливо шляхом взаємодії з політиками, законодавцями та іншими урядовцями.
2. Заохочення приватних інвестицій: заохочення приватних інвестицій у сферу культури може допомогти доповнити державне фінансування. Це можливо завдяки розвитку партнерських відносин з приватними організаціями, пропонуючи можливості спонсорства та створюючи цільові кампанії зі збору коштів.
3. Подання заявок на отримання грантів і субсидій: подання заявок на отримання грантів і субсидій на національному та міжнародному рівнях може забезпечити додаткове фінансування культурних ініціатив.
4. Підвищення обізнаності громадськості: залучення громадської підтримки та фінансування культурної сфери може бути підсилено через проведення просвітницьких кампаній, публічних заходів та використання засобів масової інформації з метою підвищення обізнаності громадськості про важливість культури.
5. Використання цифрових технологій може допомогти охопити нову аудиторію та отримати джерела доходу за допомогою створення онлайн-контенту, цифрових каналів розподілу та платформ електронної комерції [25].

Впроваджуючи ці рекомендації, сфера культури може збільшити фінансування та досягти більших успіхів у популяризації та збереженні української культури.

Модернізація та інновації є вирішальними для розвитку культурно-мистецького сектору шляхом використання сучасних технологій у різних аспектах культурної діяльності. Театри можуть використовувати вдосконалені системи звуку та освітлення для підвищення якості вистав. Музеї можуть використовувати

технології віртуальної реальності для створення інтерактивних та цікавих вистав [28].

Ще один шлях модернізації культурної сфери – цифровізація. Цифровізація може допомогти зберегти культурні артефакти та зробити їх доступними для ширшої аудиторії. Цифрові архіви можна створювати для зберігання та керування культурними матеріалами, полегшуючи їх каталогізацію та доступ до них. Крім того, цифрові платформи можна використовувати для демонстрації культурних івентів і виступів, охоплюючи аудиторію за межами фізичних кордонів.

Загалом, модернізація та інновації є важливими для зростання та стійкості сфери культури. Застосовуючи нові технології та інвестуючи в професійний розвиток, культурний сектор може продовжувати розвиватися та процвітати у світі, що швидко змінюється.

Удосконалення художньої освіти має вирішальне значення для розвитку сфери культури. Важливо забезпечити належне фінансування освітніх ініціатив, спрямованих на популяризацію та збереження культурних цінностей. Це включає в себе розробку та впровадження програм, які зосереджуються на історії мистецтва, образотворчому мистецтві, музиці, танцях, театрі та літературі [17; 105].

Крім того, важливо інвестувати в навчання та професійний розвиток митців, виконавців та культурних менеджерів. Досягти цього можна шляхом організації майстер-класів, семінарів та навчальних програм, присвячених сучасним технологіям, маркетингу, фандрейзингу та менеджменту в культурній сфері. Також надзвичайно важливо забезпечити доступ до інформації та ресурсів, які можуть допомогти митцям і культурним менеджерам розвивати кар'єру та просувати їх роботи на національному та міжнародному рівнях.

Створення можливостей для міжнародного обміну та співпраці сприяє покращенню мистецької освіти та розвитку культурного сектору. Це може включати встановлення партнерства з іноземними культурними установами, організацію міжнародних фестивалів і виставок, а також надання стипендій талановитим художникам і студентам для навчання за кордоном. Програми міжнародного обміну можуть відкрити митцям і культурним менеджерам нові

перспективи, ідеї та практики, які можуть збагатити їхню роботу та сприяти зростанню культурної сфери (рис. 3.1).

Рис. 3.1 Міжнародний фестиваль «Книжковий арсенал» (використано на основі джерела 26)

Важливим аспектом удосконалення культурної сфери України є міжнародна співпраця. Співпраця з іноземними культурними організаціями може сприяти популяризації української культури за кордоном, а також надати можливість митцям і працівникам культури отримати новий досвід і навчатися у міжнародних експертів[8].

Однією з рекомендацій щодо покращення міжнародного співробітництва в культурній сфері є встановлення партнерських відносин з культурними організаціями та установами інших країн. Цього можна досягти через програми культурного обміну, спільні виставки, вистави, фестивалі. Корисним було б створення культурних центрів чи інститутів в інших країнах, які можуть слугувати центрами для просування української культури та сприяння культурному обміну (рис. 3.2).

Рис. 3.2 Національний університет «Львівська політехніка» здійснює культурний обмін із краківським вишем (використано на основі джерела 31)

Важливим аспектом міжнародного співробітництва є участь у міжнародних культурних заходах та конкурсах, що дозволяє українським митцям продемонструвати свою роботу на світовій арені та отримати визнання за свої досягнення. Це також сприяє становленню України як культурного центру та залученню іноземних інвестицій у культурну сферу [27].

Загалом посилення міжнародного партнерства в культурній сфері допомагає просуванню української культури та становленню України як ключового гравця на світовій культурній арені.

Пропоную кілька рекомендацій щодо покращення просування та маркетингу культурно-мистецького сектору:

1. Розробка комплексного маркетингового плану: добре розроблений маркетинговий план може допомогти культурним організаціям підвищити обізнаність, залучити нову аудиторію та утримати існуючу. План має включати стратегії онлайн- та офлайн-просування, соціальних мереж, реклами, комунікацій з громадськістю та заходів.

2. Використання цифрових інструментів. Інструменти цифрового маркетингу, такі як соціальні мережі, email-маркетинг та пошукова оптимізація, можуть допомогти культурним організаціям охопити ширшу аудиторію. Важливо мати сильну присутність в Інтернеті та взаємодіяти з аудиторією через різні цифрові канали.
3. Співпраця з іншими культурними організаціями може допомогти у перехресному просуванні та охопленні нової аудиторії. Спільні маркетингові ініціативи та заходи зменшують маркетингові витрати та збільшують охоплення.
4. Взаємодія з громадою: культурні організації повинні взаємодіяти з громадою, пропонуючи безкоштовні квитки або квитки зі знижкою місцевим жителям, співпрацюючи з місцевими підприємствами та залучаючи членів громади до культурних подій і заходів.
5. Інвестування в брендинг: сильний бренд може допомогти культурним організаціям виділитися на переповненому ринку. Інвестиції в брендинг можуть допомогти створити міцну репутацію, підвищити впізнаваність бренду та залучити нову аудиторію.
6. Вираховування й оцінка: важливо вираховувати й оцінювати успіх маркетингових ініціатив, щоб визначити, що працює, а що потребує вдосконалення. Це допоможе культурним організаціям удосконалити свої стратегії та досягти кращих результатів у майбутньому.

Таким чином, впроваджуючи дані рекомендації, театральна сфера в Україні могла б стати більш яскравою, сучасною та привабливою для нової аудиторії, зберігаючи при цьому багату театральну спадщину країни.

3.3. Розробка івент-заходу з метою розвитку Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка

Івент-захід - запланована соціально-суспільна подія, що відбувається в певний час, із певною метою та має певний резонанс для суспільства. Івент-події також визначають як будь-яку організовану діяльність, яка демонструє або популяризує

культуру та мистецтво. Ці заходи можуть бути організовані у формі фестивалів, вистав, виставки та концерти. Для театру культурні івенти мають важливе значення у його розвитку, залучаючи нову аудиторію, підвищуючи його репутацію та приносячи прибуток [7].

Серед головних переваг культурних заходів для театру є можливість охопити ширшу аудиторію. Проводячи заходи, які привабливі для різноманітних спільнот, театри можуть залучати нових відвідувачів, які, можливо, не були б зацікавлені в відвідуванні традиційних театральних постановок. Це не тільки розширює базу глядачів театру, але й сприяє розвитку відчуття інклюзивності та різноманітності в спільноті.

Крім того, культурні заходи можуть підвищити репутацію та помітність театру в індустрії. Проводячи високоякісні заходи, які демонструють унікальні сильні сторони та таланти театру, театр може отримати визнання професіоналів галузі та ЗМІ. Це може призвести до збільшення можливостей для співпраці, партнерства та фінансування, що може сприяти подальшому зростанню та розвитку театру.

Також культурні заходи можуть приносити дохід театру. У той час як традиційні театральні постановки можуть бути основним джерелом доходу, такі заходи, як збір коштів, фестивалі та благодійні концерти, можуть забезпечити додаткові джерела доходу.

Додатковий прибуток було б влучно використати для фінансування нових виробництв, покращення приміщень та інвестування в маркетингові та інформаційні ініціативи.

Організація успішного театрального фестивалю вимагає ретельного планування та виконання. Наступний покроковий план може слугувати керівництвом:

1. Визначити бачення та мету фестивалю. Перед початком процесу планування, важливо визначити бачення та мету фестивалю.
2. Визначитися з місцем проведення. Місце проведення повинно бути легкодоступним і мати необхідну інфраструктуру. В ідеалі місце має вміщувати

велику аудиторію, а також мати місце для майстер-класів, бесід та інших фестивальних заходів.

3. Вибрати дату та час. Вибрати зручну для цільової аудиторії дату та час, які не суперечать іншим важливим подіям у культурній сфері. Важливо враховувати наявність місця проведення та театральних колективів.
4. Створити бюджет. Бюджет фестивалю має включати всі відповідні витрати: оренда приміщення, маркетинг, витрати на виробництво та гонорари артистам. Важливо шукати потенційні джерела фінансування: місцеві мистецькі організації, спонсори чи державні гранти.
5. Запросити до участі театральні колективи. Зв'язатися з місцевими театральними колективами та запросити їх взяти участь у фестивалі. Надати їм інструкції для фестивалю, включаючи вимоги до виконання, технічні специфікації та терміни подання своїх пропозицій.
6. План розкладу фестивалю. Створити розклад фестивалю, включаючи дати та час для кожного виступу, семінару та діяльності. Необхідно передбачити достатній проміжок часу між виступами, щоб уможливити налаштування сцени та переходи.
7. Реклама фестивалю. Рекламувати фестиваль через різні канали, такі як соціальні мережі, місцеві газети та радіостанції. Створити привабливі плакати та листівки та розповсюджувати їх серед місцевої громади. Заохочувати театральні колективи рекламувати фестиваль у своїх мережах.
8. План заходів фестивалю. Окрім виступів, спланувати інші фестивальні заходи: майстер-класи, вистави та дискусії, щоб залучити аудиторію та створити відчуття спільності. Майстер-класи можуть включати акторську майстерність, режисуру та технічні театральні навички, тоді як переговори можуть зосереджуватися на різних аспектах театру, таких як написання п'єс або театральна критика.
9. Найняти технічний персонал. Найняти технічний персонал, щоб забезпечити безперебійне проходження фестивалю. Вони мають бути доступні протягом

усього фестивалю, щоб допомогти з налаштуванням сцени, перевіркою звуку та технічними проблемами.

10. Оцінка фестивалю. Після закінчення фестивалю варто оцінити його успішність, зібравши відгуки театральних колективів, глядачів та персоналу, щоб вдосконалити майбутні фестивалі. Проаналізувати кількість відвідувачів, продаж квитків і отримані доходи, щоб оцінити фінансову життєздатність фестивалю.

За умови ретельного планування, виконання та оцінки це може стати потужним інструментом для просування місцевого театру, прославлення мистецтва театру та залучення ширшої аудиторії до цього динамічного виду мистецтва.

Відповідно до вищенаведеного плану пропоную організувати фестиваль для Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка.

Виконавчий план фестивалю «Відлуння минулого, бачення майбутнього» - це комплексний документ, який окреслює ключові деталі та заходи, пов'язані з організацією події (Додаток Д).

Метою фестивалю є залучення ширшої аудиторії до театру, популяризація місцевих театральних колективів та прославлення театрального мистецтва.

Концепція фестивалю – це театральна подія, яка досліджує багату культурну спадщину України та бачить її майбутнє через постапокаліптичний світ і групу тих, хто вижив, які знаходять стародавній артефакт, що містить ключ до минулого та майбутнього України.

Маркетингова стратегія фестивалю включає соціальні медіа, місцеві газети та радіостанції, білборди та флаєри в центрі міста (Таблиця 3.2).

Фестиваль відбудеться 15 травня 2023 року в Івано-Франківському драмтеатрі, бюджет – 500 тис. грн. Бюджет розбивається на маркетинг і просування, спікерів і талантів, друковані матеріали та місця проведення.

Таблиця 3.2 - Маркетинговий план івент-заходу для Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка (узагальнено на основі джерела 9)

Завдання маркетингової стратегії	Опис маркетингового завдання
Визначити власну цільову аудиторію	Визначити цільову аудиторію, включаючи такі демографічні дані, як вік, стать, інтереси та місце розташування.
Створити власне повідомлення	Розробка повідомлення, яке звернеться до цільової аудиторії, підкреслюючи унікальні переваги та переваги фестивалю: його культурне значення, захопливі виступи та талановиті актори.
Використання соціальних медіа	Соціальні медіа є потужним інструментом для охоплення великої та різноманітної аудиторії. Важливо розробити кампанію в соціальних мережах, яка включатиме регулярні оновлення, екскурсії за лаштунки та цікавий контент.
Взаємодія з місцевими ЗМІ	Працювати з місцевими газетами, радіостанціями та телеканалами, щоб розповсюдити інформацію про фестиваль. Пропонувати інтерв'ю з акторами та режисерами, надсилати прес-релізи та пропонувати роздачу квитків, щоб зацікавити.
Використання партнерських відносин	Використовувати партнерство з місцевими підприємствами та організаціями, щоб підвищити видимість і популяризувати фестиваль. Це може включати партнерство з місцевими готелями, ресторанами чи туристичними радами, щоб пропонувати спеціальні пакети або знижки для відвідувачів фестивалю.
Створення рекламних матеріалів	Розробити візуально привабливі рекламні матеріали: плакати, флаєри та брошури. Поширювати ці матеріали по всій громаді в місцях з інтенсивним рухом людей, таких як громадські центри, бібліотеки та кафе.
Впровадження онлайн-реклами	Використовувати онлайн-рекламу для націлювання на свою аудиторію, зокрема Google Ads і рекламу в соціальних мережах..
Використання маркетингу електронною поштою	Створити список розсилки та надсилати регулярні оновлення про фестиваль, зокрема про продаж квитків, спеціальні події та вистави.
Пропозиція знижок та рекламних акцій	Пропонувати знижки для ранніх клієнтів, знижки для груп або знижки для студентів, щоб залучити ширшу аудиторію.
Вимірювання та оцінка	Відстежувати успіх своїх маркетингових заходів, відстежуючи продажі квитків, відвідуваність веб-сайту та залучення в соціальних мережах. Використовувати цю інформацію, щоб удосконалити свою маркетингову стратегію та покращити свої зусилля для майбутніх фестивалів.

Джерелами фінансування будуть спонсори та державний грант. Фестиваль буде доступним для різноманітної аудиторії, з різноманітними цінами на квитки та варіантами місць, які конкуруватимуть з іншими формами розваг.

У плані заходів – майстер-класи від акторів, вистави та дискусії, семінари з акторської, режисерської та технічної театральної майстерності, бесіди про написання п'єс чи театральну критику. Технічний персонал фестивалю складатиметься зі світлових та звукотехніків, які допомагатимуть із налаштуванням сцени, озвученням та технічними питаннями протягом фестивалю.

Зрештою, оцінка фестивалю базуватиметься на зборі відгуків від театральних колективів, глядачів та персоналу. Щоб визначити успіх фестивалю, також буде проаналізовано кількість відвідувачів, продаж квитків і доходи. Загалом виконавчий план електронної таблиці, наведений у Додатках, забезпечує детальний та організований підхід до планування, проведення та оцінки фестивалю.

Таким чином, культурні івент-заходи є вкрай важливими для розвитку театру. Вони пропонують засоби для залучення нової аудиторії, підвищення репутації та видимості театру та отримання прибутку. Включаючи культурні події у свою програму, театр може забезпечити своє подальше зростання та успіх.

ВИСНОВКИ

Культурні-мистецькі заклади є важливими компонентами здорового та енергійного суспільства. Вони мають вирішальне значення у збереженні та просуванні культури, розвитку художнього самовираження, залученні громад та сприянні економічному розвитку громади. Вони є невід'ємним елементом у формуванні та відображенні культурної ідентичності суспільства.

Основним завданням культурної інфраструктури є забезпечення доступу населення до різноманітних форм культурно-мистецького життя, сприяння культурному та художньому прогресу, підвищення рівня культурної освіти суспільства. Тому розвиток культурної сфери є необхідною складовою розвитку туризму, просуванні національної ідентичності та збереженні культурної спадщини.

Підсумовуючи описане в розділах, можна стверджувати, що необхідність вивчення соціокультурних та економічних аспектів культурно-мистецької діяльності пов'язано з розумінням впливу цієї діяльності на суспільство та економіку. Це допомагає визначити соціальну та культурну цінність художнього вираження, а також його потенційну економічну вигоду. Такі дослідження можуть інформувати про політику та стратегії сприяння та підтримки культурно-мистецької діяльності, а також дають зрозуміти роль цієї діяльності у формуванні соціально-економічного розвитку. Крім того, вони можуть допомогти визначити проблеми та можливості в культурно-мистецькому секторі, а також інформувати про процеси прийняття рішень, що супроводжуються розподілом ресурсів та інвестиціями.

Під час написання дипломної роботи була здійснена характеристика та аналіз соціально-культурної та економічної діяльності об'єктів культурної інфраструктури, проаналізовані особливості об'єктів культурної інфраструктури та фінансування сфери культури в Україні, визначено проблеми, з якими зіштовхується культурний розвиток в Україні, і шляхи, якими заклади культури можуть вирішити ці виклики, досліджена необхідність проведення розробки

рекомендацій для Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка на основі SWOT-аналізу.

Під час організації заходу я зіткнулася з проблемою вибору місця проведення фестивалю через високі витрати на місце проведення при організації події в центрі міста чи за містом у горах, загалом поза драмтеатром. Щоб подолати цю проблему, довелося вивчити кілька варіантів і джерел, щоб визначити доцільність проведення фестивалю в самому театрі. Після ретельного розгляду я вирішила зупинитися на драмтеатрі, оскільки він може спростити організаційний процес, зменшити витрати та збільшити популярність театру.

Попит на проведення різноманітних івент-заходів продовжує зростати з кожним роком, оскільки компанії прагнуть активно розширювати та просувати свій бренд у сучасному конкурентному середовищі. Крім того, зростає інтерес до просування культурно-мистецьких інституцій, що робить ще більш важливим організацію та участь у таких заходах.

Практичний аналіз Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка продемонстрував, що реалізація стратегічних рекомендацій може призвести до позитивних змін і покращень у соціально-культурній та економічній діяльності закладів культурно-мистецького сектору.

Практичне значення отриманих результатів дипломної роботи:

- на основі проведеного SWOT-аналізу театру та аналізу економічної діяльності закладів культурно-мистецького сектору, розроблені рекомендації щодо покращення діяльності Івано-Франківського драматичного театру, зокрема щодо залучення додаткових інвестицій, збільшення аудиторії та підвищення якості вистав.

- була розроблена концепція івент-події з метою залучення нової аудиторії та підвищення інтересу до театру. Цей захід може бути використаний як основа для організації подібних заходів в інших закладах культури.

Отримані результати можуть бути застосовані керівництвом театру та місцевими органами влади для покращення роботи закладу, а також у подальших дослідженнях в галузі культурної політики та менеджменту.

Підсумовуючи, можна зазначити, що організація та проведення івент-заходів завжди дає результат:

1. Сприяння культурному туризму: великомасштабні заходи: фестивалі, виставки та вистави, залучають значну кількість туристів до приймаючого міста чи країни. Це підвищує обізнаність і інтерес до місцевої культури, що призведе до збільшення попиту на культурний досвід і продукти.
2. Підвищення місцевої економіки: проведення великомасштабних заходів має позитивний вплив на місцеву економіку, приносячи прибуток підприємствам і підвищуючи зайнятість населення. Збільшення туризму та витрат також може стимулювати зростання місцевої індустрії гостинності та послуг.
3. Збереження культурної спадщини: деякі масштабні заходи: культурні фестивалі чи вистави, допомагають зберегти та популяризувати місцеві традиції та культурну спадщину. Вони забезпечують платформу для митців і виконавців, щоб продемонструвати свої таланти та передати свої культурні знання та навички майбутнім поколінням.
4. Будівництво культурних мостів: великомасштабні заходи, до яких приєднуються представники багатьох культур і спільнот, можуть сприяти культурному обміну та взаєморозумінню. Вони забезпечують платформу для людей з різним походженням, щоб об'єднатися та поділитися своїми культурними традиціями, віруваннями та цінностями.

Таким чином, організація івент-заходів є успішним засобом просування культурного туризму, стимулювання місцевої економіки, захист культурного надбання та побудови культурних мостів. Економічні вигоди від проведення заходів також є значними, оскільки збільшення туризму та витрат сприяють зростанню місцевих індустрій гостинності та послуг. Загалом інвестиції в культурну та мистецьку діяльність і заходи позитивно впливають на суспільство, економіку та збереження культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архів - електронний ресурс - <https://arhive.com/>
2. Банчук О. В. Культура і культурність. Київ: Либідь, 2007.
3. Висоцька Т. А., Єрмоленко Н. П. Культурологія: Навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005.
4. Вишневська О. О. Особливості культурно-мистецького сектору. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012.
5. Вороненко, О. О. (2018). Управління культурними проектами в Україні: стан, проблеми, перспективи. Київ: Національний університет "Києво-Могилянська академія".
6. Гаврилюк В. М. Управління культурним сектором. Київ: Атіка, 2008.
7. Григоренко, О. М. (2017). Соціокультурні аспекти взаємодії культурних і туристичних індустрій. Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія".
8. Гуржій О. Г., Булига М. С. Економіка культури: Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009.
9. Данилюк, І. В. (2015). Маркетинг в культурі. Київ: Видавничий дім "Ін Юре".
10. Дзядко І.П. Культурологія: Навч. посібник / І.П. Дзядко. - Київ: ВЦ "Академія", 2002. - 352 с.
11. Дементьєва, Н. М. (2017). Культурний туризм: організація та маркетинг. Київ: Національний університет "Києво-Могилянська академія".
12. Державна служба статистики України. (2021). Культура та туризм. - www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ10_u.htm
13. Дроздова О. О. Управління в галузі культури. Київ: Атіка, 2012.
14. Дяченко О.В. Основи культурології: Навч. посібник / О.В. Дяченко. - Київ: Видавничий дім «Слово», 2004. - 352 с.
15. Закон України "Про культуру". Відомості Верховної Ради України. 1996. № 19. Ст. 90.

16. Закон України "Про театри та театральну справу". Відомості Верховної Ради України. 2003. № 44. Ст. 357.

17. Закон України "Про захист культурної спадщини". Відомості Верховної Ради України. 2000. № 16. Ст. 123.

18. Іванова, Т. В. (2018). Формування та управління іміджем закладів культури. Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія".

19. Кіндрацька І.Г. Державна політика в галузі культури: Теорія і практика: Навч. посібник / І.Г. Кіндрацька. - Київ: Видавничий дім "Слово", 2009. - 448 с.

20. Клименко, В. В. (2017). Стратегії розвитку культурно-мистецьких закладів: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки.

21. Комарова Н.І. Культурологія: Підручник / Н.І. Комарова. - Київ: Центр учбової літератури, 2008. - 432 с.

22. Крип'якевич І., Лисяк І. Історія України. Київ: Видавничий дім "КМ-БУКС", 2006. - 720 с.

23. Кузьменко О. В. Проблеми розвитку культурно-мистецького сектору в Україні. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2021. № 4(94). С. 102-105.

24. Лизанець, Н. (2008). Розвиток культурної інфраструктури в регіонах України. Наукові записки. Серія: Проблеми методології та методики наукових досліджень, 54-60.

25. Мартиненко, О. (2017). Стан і перспективи розвитку культурно-мистецького сектору в Україні. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки, 1(55), 125-129.

26. Мистецький та музейний комплекс «Мистецький Арсенал» – Електронний ресурс. -<https://artarsenal.in.ua/>.

27. Міністерство культури та інформаційної політики України. (2021). Офіційний сайт - mcs.gov.ua

28. Наукове товариство ім. Шевченка – Електронний ресурс. - <http://ntsh.org/history>

29. Оболонська районна державна адміністрація – Офіційний інтернет-портал - <https://obolon.kyivcity.gov.ua/>.

30. Онищук, Ю. І. (2017). Культурно-мистецькі заклади в системі культурної індустрії. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Економіка, 1(34), 176-182.

31. Офіційний веб-сайт Національного університету «Львівська політехніка» - Електронний ресурс - <https://lpnu.ua/>.

32. Стаття "Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України", (2020), - Н. М. Кіналь.

33. Шевчук, Н. (2016). Розвиток культурно-мистецького сектору в Україні: виклики та перспективи. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія «Культурологія. Мистецтвознавство. Кіномистецтво», 2(45), 97-104.

34. ЮНЕСКО. (2009). Структура культурної статистики ЮНЕСКО.- uis.unesco.org

ДОДАТКИ

Додаток А

Типи та приклади культурно-мистецьких закладів

Тип культурно-мистецького закладу	Приклади
Театри	Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка, Музично-драматичний театр імені Лесі Українки, Ляльковий театр
Музеї	Національний музей історії України, Національний музей мистецтв України, Музей національного відродження
Галереї	Національна художня галерея, Галерея мистецтв Соломії Крушельницької, Галерея "Мистецький Арсенал"
Бібліотеки	Національна парламентська бібліотека України, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Київська міська наукова бібліотека
Музичні школи/академії	Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Львівська музична академія імені М. Лисенка, Київська музична школа
Центри народної культури	Центр народної культури "Український дім", Центр народної культури ім. Івана Гончара, Центр народної культури "Мамаї"
Кінотеатри	Київський кінотеатр імені Довженка, Львівський кінотеатр імені Коперника, Одеський кінотеатр імені Ейзенштейна
Центри творчості дітей та молоді	Центр творчості дітей та молоді "Планета", Центр творчості дітей та молоді "Колосок", Центр творчості дітей та молоді "Юність"

Опис діяльності різних типів культурно-мистецьких закладів

Типи культурно-мистецьких закладів	Опис діяльності закладів культурно-мистецького сектору
Музеї	Установи, які збирають, зберігають і експонують об'єкти художнього, культурного, наукового чи історичного значення.
Арт галереї	Заклади, які виставляють і продають твори мистецтва, наприклад картини, скульптури та фотографії.
Театри	Заклади, які створюють і показують п'єси, мюзикли та інші вистави.
Концертні зали	Заклади, які представляють музичні вистави, як-от оркестрові концерти та виступи співаків тощо.
Танцювальні компанії	Заклади, які створюють і представляють танцювальні вистави, зокрема балет, сучасний танець і народний танець.
Оперні театри	Заклади, які готують і показують оперні вистави.
Кінотеатри	Заклади, які демонструють фільми та відео, часто у спеціальному кінотеатрі.

Бібліотеки	Установи, які збирають, зберігають і надають доступ до книг, рукописів та інших матеріалів для досліджень і навчання.
Архіви	Установи, які збирають, зберігають і надають доступ до записів і документів історичного, культурного чи іншого значення.
Культурні центри	Установи, які надають простір для культурних і мистецьких заходів, виставок та освітніх програм.
Програми резиденцій для художників	Інститути, які пропонують художникам можливість жити та працювати в спільноті, яка підтримує їх, створюючи нові твори мистецтва.
Мистецькі навчальні заклади	Заклади, які надають освіту та підготовку з різних мистецьких дисциплін, таких як музика, театр, танець та образотворче мистецтво.
Школи сценічних мистецтв	Заклади, які надають професійну підготовку у сфері сценічних мистецтв, включаючи театр, танець і музику.

Додаток В

Кількість театральних закладів 1990-2017рр. за даними Державної Статистики

України

	Кількість театрів, од	Кількість глядачів на виставах, млн. осіб	Кількість концертних організацій, од	Кількість слухачів на концертах, млн. осіб	Кількість музеїв, од	Кількість відвідувачів музеїв, млн. осіб
1990	125	17,6	44	15,0	214	31,8
1991	130	15,0	43	12,6	225	20,8
1992	127	15,1	44	9,6	275	16,3
1993	131	12,4	49	10,0	295	18,0
1994	132	10,2	52	6,6	305	18,2
1995	136	8,3	53	7,3	314	17,4
1996	130	6,9	53	4,8	324	16,5
1997	130	5,6	55	4,2	358	14,9
1998	132	5,6	57	3,5	367	14,8
1999	131	5,6	57	3,9	369	15,0
2000	131	5,7	61	3,8	378	16,0
2001	129	5,9	61	4,6	386	17,1
2002	131	6,2	67	6,6	376	17,5
2003	135	6,1	71	4,0	394	17,6
2004	133	6,0	77	4,9	422	18,5
2005	135	6,2	78	4,4	437	18,9
2006	137	6,3	81	4,1	445	20,2
2007	138	6,6	79	4,2	458	21,1
2008	138	7,0	77	4,0	478	21,9
2009	136	6,2	77	3,8	499	20,8
2010	140	6,6	83	4,2	546	21,7
2011	133	6,7	82	4,1	570	21,8
2012	132	6,7	88	4,6	592	22,4
2013	133	6,9	85	4,6	608	22,3
2014 ¹	113	5,4	73	2,4	543	14,2
2015 ¹	113	5,6	73	2,5	564	15,1
2016 ¹	112	5,8	76	2,6	576	15,8
2017 ¹	113	6,2	76	2,8	574	16,4

SWOT-аналіз діяльності Івано-Франківського музично-драматичного театру імені Івана Франка.

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Багата історія та репутація • Талановиті актори та постановочна команда • Різноманітний репертуар • Сучасне обладнання • Відповідність сучасним світовим тенденціям • Використання волонтерської діяльності • Сильний творчий потенціал • Здатність генерувати нові ідеї та бути в тренді 	<ul style="list-style-type: none"> • Обмежене фінансування • Законодавчі бар'єри та брак законодавчих стимулів для розвитку культури • Обмежені зусилля з маркетингу та охоплення • Мовний бар'єр • Незадовільний стан інфраструктури • Брак впізнаваного бренду • Недовикористання потенціалу українського ринку культури
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> • Партнерство: Театр може досліджувати можливості партнерства з іншими культурними установами, підприємствами та організаціями для розширення свого охоплення та фінансування. • Цифрова трансформація: театр може використовувати технології для охоплення ширшої аудиторії, наприклад, транслювати виступи в прямому ефірі або створювати цифровий контент. • Туризм: Театр розташований у регіоні з багатою культурною спадщиною та мальовничою красою, що може привабити туристів, які можуть бути зацікавлені в українському театрі та культурі. 	<ul style="list-style-type: none"> • Конкуренція: Театр стикається з конкуренцією з боку інших культурних установ і розважальних закладів, що може вплинути на його аудиторію та доходи. • Економічний спад: економічний спад може призвести до зменшення фінансування та відвідуваності, що може негативно вплинути на роботу театру. • Політична нестабільність: політична нестабільність у регіоні чи країні може вплинути на роботу та фінансування театру.

Виконавчий план фестивалю

Назва	Відлуння минулого, бачення майбутнього
Мета та завдання фестивалю	Залучити до театру ширшу аудиторію, просувати місцеві театральні колективи, прославляти мистецтво театру.
Концепція	Театральна подія в Україні у 2023 році стане захоплюючим досвідом, який досліджує багату культурну спадщину країни та передбачає її майбутнє. Дія вистави розгортається в постапокаліптичному світі, де група тих, хто вижив, знаходить стародавній артефакт, який зберігає ключ до минулого та майбутнього України. Глядачів проведуть серією вистав, що відбуваються в різні часові періоди від давніх часів Київської Русі до сучасності. Через музику, танець і театр вони стануть свідками боротьби та тріумфів українського народу та багатой культурної спадщини країни.
Місце проведення	Івано-Франківського національного академічного драматичного театру імені Івана Франка
Дата проведення	15 травня 2023
Бюджет	500 000 грн. який складається з маркетингу та просування (43%), спікерів і талантів (32%), друкованих матеріалів (29%), місць проведення (18%)
Джерела фінансування	Спонсори та державний грант
Доступність	Доступний для різноманітної аудиторії, з різними цінами на квитки та варіантами місць, які є конкурентоспроможними порівняно з іншими видами розваг.
Маркетинг	Соціальні мережі, місцеві газети та радіостанції, білборди у центрі міста та листівки.
План заходів	Майстер-класи від акторів, виступи та дискусії, семінари на тему акторської майстерності, режисури та технічних театральних навичок, бесіди про написання п'єс або театральну критику.
Технічний персонал	Техніки з освітлення та звуку для допомоги з налаштування сцени, перевіркою звуку та вирішенням технічних питань, які будуть доступні протягом усього фестивалю.
Оцінка фестивалю	Після завершення фестивалю зібрати відгуки театральних колективів, глядачів і персоналу; проаналізувати показники відвідуваності, продажу квитків та отримані доходи.